herpy

AGAMER

Pogona minor

Pogona minor er en mellomstor, forholdsvis slank og dagaktiv skjeggagame på 30-40 cm fra det sørvestlige og sentrale Australia, med bare et svakt skjegg av små pigger. Den lever i sanddyner, kratt og tørre skoger, spiser mest insekter og legger flere små kull egg i året.

Familie: Agamidae Engelsk: Western Bearded Dragon Tidligere navn: *Amphibolurus minor; Pogona loriae* Publisert 16. november 2026

FAKTABOKS

DYRET

Voksenstørrelse	**30-40 cm** total lengde inkl. hale
Levealder	**10-15 år**
Aktiv	**Om dagen**
Levevis	**Bakkelevende og gravende**
Biotop	**Halvørken og savanne**
Vanskelighetsgrad	**Øvet**

STELL

Min. terrarium	**120 × 60 × 60 cm** L × B × H for 1 voksent dyr
Temperatur, dag	**24-37 °C**
Varmeplass	**40-45 °C**
Temperatur, natt	**13-24 °C**
Luftfuktighet	**30-50 %**
Vann	**Vannskål**
UVB	**Nødvendig** Ferguson-sone 3
Kosthold	**Insekter og planter**
Holdes	**Alene**

AVL

Formering	**Eggleggende**
Kullstørrelse	**5-19 egg**
Kull per år	**2-4**
Inkubasjon	**58-64 dager** ved 29 °C

VERN OG PAPIRER

CITES	**Ikke listet**
EU-vedlegg	**Ikke listet**
IUCN	**Livskraftig (LC)**

Om arten

Pogona minor er en mellomstor, flattrykt og forholdsvis slank skjeggagame. Voksne dyr måler 10-15 cm fra snute til kloakk og 30-40 cm i alt, og omtrent to tredeler av lengden er hale. Den er langt mindre enn *Pogona vitticeps* og *Pogona barbata*.

Skjegget er sterkt redusert: Strupen har bare små pigger, og skjegget sees nesten ikke når dyret truer med åpen munn. Flere små pigger sitter på hodet, og en regelmessig rekke av piggete skjell løper langs flanken. Grunnfargen er gråbrun med flere lysere, store flekker og ofte en rutelignende tegning. Strupen er mørkegrå til svart, undersiden hvitgrå, og over skulderen har alle unge og mange voksne en mørk flekk. Innsiden av munnen og tungen er gule. Halen er svakt tverrbåndet. Utseendet varierer fra område til område: noen bestander har lang snute og hale, andre er mer kompakte med bredt hode og kraftige pigger.

Taksonomien er ikke avklart. *Pogona mitchelli* fra det nordvestlige Australia og *Pogona minima* fra Houtman Abrolhos-øyene regnes her og av mange som selvstendige arter, men føres også som underarter av *P. minor*. Der *P. minor* og *P. mitchelli* møtes, krysser de seg. Veiledningen handler om *P. minor* i snever forstand.

P. minor kalles av og til dvergskjeggagame, men navnet brukes også om *Pogona henrylawsoni*, og de to artene er forskjellige. Artsnavnet *minor* er latin for mindre.

Utbredelse og leveområde

Pogona minor er utbredt over det meste av det sørvestlige og sentrale Australia: fra den sørlige Pilbara, Little Sandy Desert og Gibson Desert i Western Australia til sørkysten og inn i de vestlige ørkenene i South Australia og Northern Territory. Arten finnes også på øyene Barrow, Salutation og Dirk Hartog. Utbredelsen dekker nesten en tredel av Australias fastland.

Pogona mitchelli avløser arten i det nordlige Western Australia og det nordvestlige Northern Territory, og *Pogona minima* lever bare på Wallabi-øyene i Houtman Abrolhos.

> **Naturlig utbredelse:** Australia.

LEVEOMRÅDE

Pogona minor lever i varme, åpne landskaper: sanddyner og kystsletter, steppe, savanneaktig busklandskap, hei, kratt og tørre skoger. Ved kysten foretrekker den dynelandskap, og på Barrow-øya lever den i vegetasjonen, særlig i tuer av *Triodia*-gress. Dyret soler seg ofte på gjerdestolper, sitter i grener og tuer og løper bort når det er fare.

Føden består mest av smådyr: gresshopper og sirisser utgjør knapt 30 %, biller 17 %, termitter 12 %, insektlarver 8 % og planter ca. 19 %. Arten er altså hovedsakelig insektetende.

Yngletiden følger breddegraden. I den nordlige delen av utbredelsesområdet legges eggene fra juli til september, sør for 30. breddegrad fra oktober til desember. Hunnene graver en opptil 25 cm dyp hule, legger eggene og lukker den helt igjen.

Les mer: Fôrdyr: hold og avl

Stell

TERRARIET

Stellet av *P. minor* er bare sparsomt beskrevet. Tallene for terrarium, temperatur, fuktighet, lys, fôr og levealder er lånt fra *Pogona vitticeps* og den mindre *Pogona henrylawsoni*.

Et enkelt voksent dyr trenger et terrarium på minst 120 × 60 × 60 cm, og mer plass blir brukt. Terrariet må være godt ventilert med et lokk eller nett.

Arten lever mest på bakken og graver, så gulvplass er viktigere enn høyde. Innred med en flat solplass av stein eller tre under lampene, minst to skjul (ett i den varme og ett i den kjølige enden), lave grener og stabile stabler av flate steiner, slik at dyret har noe å klatre opp på.

Bunnen bør kunne graves i. Et minst 10 cm tykt lag av finkornet sand blandet med ren matjord (f.eks. 60 % sand og 40 % matjord) ligner jorden i naturen. Fast bunn som uglasert fliser, skiferplater eller kjøkkenpapir er et alternativ for unge og syke dyr. Kalksand, vitaminsand, knuste nøtteskall og bark eller treflis er uegnet, fordi de kan gi forstoppelse hvis de svelges. Fjern avføring daglig, og bytt løs bunn helt hver 3.-6. måned.

Hold dyrene hver for seg. To hanner må aldri dele terrarium. Voksne og unge dyr må alltid holdes adskilt.

Les mer: Varme og temperatur

TEMPERATUR

Varm opp med minst to halogenspotter over solplassen. Overflaten der skal være 40-45 °C målt med et infrarødt termometer, og den varme flekken skal være minst like stor som hele dyret. Luften i terrariet skal ligge på 24-37 °C, varmest i enden med solplassen og kjøligst i den motsatte. Overflaten i den kjølige enden skal være 25-29 °C.

Bruk et infrarødt termometer til overflatene og et digitalt termometer med føler til luften, og mål først etter at lampene har vært på i omtrent tre timer. Halogenpærer gir kortbølget infrarød varme som solen. Er solplassen for kald, flyttes den nærmere lampen.

Om natten kan temperaturen falle til 13-24 °C. Et nattlig temperaturfall får dyret til å sole seg tidligere om morgenen. Koble lampene til en termostat med følerne i den kjølige enden, slik at de slås av hvis den kjølige siden kommer over 37 °C.

LUFTFUKTIGHET OG VANN

Luftfuktigheten skal ligge på 30-50 %, målt i den kjølige enden, og terrariet må kunne tørke opp, for arten lever i tørre strøk. Stillestående, fuktig luft og fuktig bunn gir sykdom. Er fuktigheten konstant for høy, hjelper en liten vifte over nettet i den kjølige enden. For lav fuktighet gir uttørking og problemer med hudskiftet.

Tilby alltid friskt vann i en lav skål. Dyret får en del av vannet gjennom fôret, så skylt grønt som har ligget i vann, hjelper. En lett dusj over innredningen gir dråper som dyret kan slikke. Et lett fuktig skjul i den kjølige enden hjelper under hudskifte.

LYS OG UVB

Pogona minor er avhengig av kraftig, hvitt lys, som fremmer appetitt og aktivitet. Solplassen skal være det lyseste stedet, og 75-100 % av terrariets lengde bør være opplyst.

UVB er nødvendig, og arten hører som slektens øvrige arter til Ferguson-sone 3. Bruk et T5 HO-rør på 10-14 % UVB i en reflekterende armatur over den varme siden, parallelt med varmelampene. Målet er en UV-indeks på 4,0-4,5 ved solplassen, fallende til 0 i den kjølige enden. Avstanden mellom rør og solplass avhenger av rør, armatur og nett, så mål helst med en UV-måler. Glass og plast mellom røret og dyret blokkerer UVB. Gode T5 HO-rør byttes etter ca. 12 måneder, selv om de fortsatt lyser.

LED-lamper med UVB regnes ennå ikke som trygge for krypdyr. Lyset er på 12-14 timer om dagen om sommeren og omtrent 10 timer om vinteren, styrt av en tidsbryter.

Les mer: Lys og UVB

FÔRING

Pogona minor er mest insektetende. I naturen utgjør insekter og andre smådyr omtrent 80 % av føden og plantedeler omtrent en femtedel.

- Nyklekte (under 3 måneder): insekter 2-3 ganger daglig og grønt daglig.
- Unge (3-12 måneder): insekter og grønt daglig.
- Voksne: insekter 3-5 ganger i uken og grønt daglig, men bare en liten porsjon.

Gode fôrdyr er dubiakakerlakker, sirisser, gresshopper, larver av soldatflue og silkeormer; melorm gis sparsomt. Insektene må ikke være større enn avstanden mellom dyrets øyne og skal ha fått godt fôr i minst 24 timer før de gis videre. Ville insekter kan være sprøytet eller giftige og bør unngås.

Grønt er f.eks. rucola, pak choi, grønnkål, sennepsblader, løvetann, hagekarse og kaktusblader, skåret i små strimler. Avokado er giftig. Frukt er en sjelden godbit.

Støv insektene med kalk. Dryss multivitamin på salaten en gang i uken.

Les mer: Kalk, vitaminer og tilskudd

ATFERD OG HÅNDTERING

Pogona minor er dagaktiv og soler seg mye. Dyret bruker kroppsspråk som andre skjeggagamer: Hannene nikker med hodet overfor rivaler, og vinking med et framben er et tegn på underkastelse. Skjeggvisningen er svak, fordi skjegget er sterkt redusert.

La et nytt dyr venne seg til terrariet i omtrent to uker før det tas opp. Gi fôr fra en pinsett, og la hånden hvile i terrariet til dyret er rolig. Løft det med støtte under kropp og bein, og beveg deg langsomt. Dyr som gjemmer seg eller er mørke og tilbaketrukne, er ofte for kalde eller stresset.

Hold dyrene enkeltvis. Hannene er territoriale, og dyr som deler terrarium, kjemper om rangen og solplassen.

Avl

KJØNNSMODNING OG KJØNNSBESTEMMELSE

Hunnene blir kjønnsmodne ved en lengde fra snute til kloakk på ca. 9 cm. Alderen er ikke dokumentert. Hannene har bredere hode og tydeligere lårporer enn hunnene. Dyr til avl skal være utvokste og i god hold, og hunnen skal ha fått rikelig med kalk.

PARRING

Drektige hunner sees i naturen fra midten av juli til slutten av desember, tidligst i nord. Hannene nikker med hodet overfor rivaler og hunner, og hunnene vinker med et framben. En kjølig hvileperiode om vinteren brukes for å få skjeggagamer i paringsstemning og gis bare til friske, velnærte dyr; lengde og temperatur er ikke kjent for arten. Sett hunnen inn til hannen i en kort periode, og skill dem etterpå.

EGGLEGGING OG KULL

En hunn legger 5-19 egg per kull, i gjennomsnitt 8, og legger minst to og opptil fire kull per sesong. Kullstørrelsen følger ikke hunnens størrelse. Kullet veier en femtedel til en tredel av hunnens vekt, så hun må ha rikelig med kalk og fôr. Eggene er 20-25 mm lange, 12-14 mm brede og veier ca. 2 g.

Gi hunnen en eggleggingskasse med et minst 25 cm tykt lag fuktig sand og matjord som kan graves i. En hunn som ikke finner et egnet sted, kan legge eggene spredt i terrariet, der de tørker ut, eller holde dem tilbake; det siste er en nødsituasjon som krever dyrlege.

INKUBASJON

Eggene klekkes etter 58-64 dager ved 29 °C og etter 100-109 dager ved 25 °C. Rugetiden varierer, og ved 28 °C kan eggene klekkes allerede etter omtrent 51 dager. Legg dem i en rugemaskin i fuktig vermikulitt (litt mer vann enn vermikulitt etter vekt), og ikke vend dem. Ved både 25 og 29 °C klekkes det både hanner og hunner. Unger fra 29 °C får omtrent 17 % lengre hale enn unger fra 25 °C.

OPPDRETT AV UNGER

Ungene veier ca. 2 g og er 9-10 cm lange (ca. 4 cm fra snute til kloakk). Hold dem på fast bunn, f.eks. kjøkkenpapir, til de spiser pålitelig, og gi insekter daglig. De skal ha samme lys og varme som voksne dyr: solplass, UVB og kalk på alt fôr. Sorter dem etter størrelse, slik at de ikke biter hverandre i tær og haler.

Helse og vanlige feil

Stellefeil er den hyppigste årsaken til sykdom. Syke krypdyr skjuler lenge at de er syke, så vei dyret hver uke, og før notater om vekt, appetitt, avføring og hudskifte. Listen gjelder skjeggagamer generelt.

- Metabolsk beinsykdom ved for lite UVB, for lite kalk eller for lav temperatur.
- Fedme og urinsyregikt ved for mye fôr og for lite vann.
- Tannsykdom og munnbetennelse.
- Forstoppelse ved for lav temperatur, uttørking eller parasitter.
- Innvollsparasitter og midd; få en avføringsprøve undersøkt når dyret er nytt.
- Egg som ikke blir lagt, hos hunner.

Tap av appetitt, sløvhet, hovne ledd, åndedrett med åpen munn uten at dyret er varmt, og et dyr som slutter å spise, er grunn til å gå til en dyrlege med krypdyrerfaring. Krypdyr bærer ofte salmonella, så vask hendene etter berøring av dyr, terrarium og utstyr, og hold dyret og tingene dets unna kjøkkenet.

Les mer: Karantene og hygiene Les mer: Typiske sykdommer og tegn på sykdom

Spør alltid dine kloke bekjente

Veiledningen er et godt sted å begynne, men den kan ikke erstatte erfaring. Dyr er forskjellige, og mye av det viktigste lærer man av dem som har holdt arten i årevis. Snakk med en oppdretter, en erfaren holder eller en veterinær med kunnskap om krypdyr og amfibier før du skaffer deg dyret - og igjen hvis noe virker galt.